

Karolina Alveryd
Utredare
Juridiska fakultetskansliet

Regeringskansliet
(Socialdepartementet)
103 33 Stockholm

Remiss: Ändring av det kön som framgår av folkbokföringen (Ds 2018:17)

Sammanfattning:

Utredningen har haft i uppdrag att ersätta lagen (1972:119) om fastställande av könstillhörighet i vissa fall (könstillhörighetslagen) med två nya lagar som gäller de administrativa åtgärderna i folkbokföringen respektive de medicinska delarna av processen att ändra en persons könstillhörighet. Detta förslag rör endast ändringen av en persons kön som framgår av folkbokföringen genom individens personnummer eller samordningsnummer, som nu föreslås ska utgå från den enskildes rätt att definiera sin könstillhörighet.

Vidare föreslås ändringar i bland annat föräldrabalken, lagen (2016:1013) om personnamn, offentlighets- och sekretesslagen (2009:400), diskrimineringslagen (2008:567), förordningen (2005:661) om identitetskort för folkbokförda i Sverige och offentlighets- och sekretessförordningen (2009:641). Ändringarna i lagen om personnamn och förordningen om identitetskort för folkbokförda i Sverige föreslås för att det barn som fått ändra det kön som framgår av folkbokföringen också ska ha möjlighet att ändra förnamn och få tillgång till en legitimationshandling som bättre stämmer överens med barnets könsidentitet, även om vårdnadshavares samtycke saknas.

Synpunkter:

Förslaget har behållit systemet med personnummer som i sin utformning avslöjar två skyddade grunder enligt diskrimineringslagen, nämligen ålder och kön. I utredningen nämns att personnumrens nuvarande uppbyggnad kan ha konsekvenser för individen, och Juridiska fakultetsnämnden anser att det möjligen bör övervägas huruvida personnummersystemet, som potentiellt kan underlätta diskriminering på grund av kön och ålder bör ses över.

I 2 § 2 st. föreslås särskilda krav för barn som tidigare har ändrat kön vilket måste anses vara en onödig tröskel. Om ett barn efter föräldrarnas ansökan har fått kön ändrat innan de fyller 12 år och föräldrarna har valt fel så borde inte barnet utsättas för en högre tröskel på grund av föräldrarnas misstag. Att sådana misstag inte är ovanliga har påpekats i forskning, se bl. a. av Jameson Garland i sin avhandling, *On Science, Law and Medicine*. Barnets självbestämmanderätt när det gäller kön bör således inte begränsas. Detta gör att

Juridiska fakultetsnämnden

de begränsningar som finns i förslaget 2 § blir onödiga, särskilt eftersom de tillämpas endast vid en upprepad begäran om att ändra kön.

Lagförslaget är också onödigt rörigt. En alternativ lösning skulle kunna vara att strukturera reglerna enligt de fyra olika ålderskategorierna: de som är under 12 år (vårdnadshavarens ansökan där barnets åsikter ska beaktas med hänsyn tagen till barnets ålder och mognad), de som har fyllt 12 år (vårdnadshavarens ansökan med barnets skriftliga samtycke), de som har fyllt 15 år och kan ansöka själva, och de som har fyllt 18. Dessutom anges olika rekvisit och myndigheter för de olika kategorierna på ett sätt som är svårt att överblicka. Eftersom förslaget rör barnrättigheter ställs särskilt höga krav på att lagtexten är lättbegriplig.

De föreslagna lagändringarna i andra författningar uppfyller syftet med förslaget.

Juridiska fakultetsnämnden tillstyrker utredningsförslaget i stort. Det fyller syftet i att göra det lättare att ändra kön. Dock vill fakultetsnämnden påpeka att en fortsatt användning av personnummer som avslöjar två skyddade grunder enligt diskrimineringslagstiftningen kan vara problematisk samt att den tröskel som stadgas i 2 §, som tillämpas när barnet tidigare har ändrat kön kan kränka barnets självbestämmanderätt när det gäller kön. Vidare anser fakultetsnämnden att lagtexten bör förenklas.

Remissvaret har på fakultetsnämndens uppdrag beslutats av dekanus, professor Jessika van der Sluijs. Yttrandet har beretts av docent Laura Carlson. Föredragande har varit utredare Karolina Alveryd. Yttrandet har expedierats av Juridiska fakultetskansliet.

Jessika van der Sluijs

Karolina Alveryd